

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ БАНКІВ

Горб Володимир Володимирович

Науковий керівник к.е.н., доцент Чепелюк Г.М.

**Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет
банківської справи»**

В процесі розвитку ринкової економіки в Україні за останні роки банківська система перетворилася на одну з провідних сфер підприємницької діяльності. Пошук оптимальної організації контролю банківської діяльності і відповідності її до міжнародних стандартів обліку, в свою чергу, сформував нагальну потребу в запровадженні внутрішнього аудиту. Тому на сучасному етапі значну роль повинна відігравати служба внутрішнього аудиту комерційного банку, інструменти якої здатні вплинути на регулювання фінансової стійкості банківської установи.

Зростання кількості проблемних банків та їх банкрутство, загальна макроекономічна нестабільність, дія негативних факторів, що виникають внаслідок ризикованої кредитної політики, відсутності стратегічного планування, некваліфікованого управління зумовлюють необхідність посилення внутрішнього банківського контролю.

Вагомий внесок у дослідженні проблем внутрішнього контролю та аудиту в банках зробили у своїх працях такі вітчизняні науковці як: А. М. Герасимович, О. Д. Заруба, Л. М. Кіндрацька, М. Т. Білуха, О. А. Петрик, І. І. Пилипенко, О. Ю. Редько, В. С. Рудницький, В. Я. Савченко, В. В. Сопко та ін.

На відміну від підприємств, банки підпадають під більш жорсткий державний нагляд та регулювання. Система регулювання внутрішнього аудиту в банках України складається з законодавчо нормативної бази України, документів, які розроблені на міжнародному рівні та внутрішні документи банку. Головним завданням внутрішнього аудиту банку є незалежна перевірка та експертна оцінка стану банку [1]. Також, у теперішній світовій банківській практиці склалося значно ширше поняття цілей внутрішнього аудиту. Його основна місія нині визначається як сприяння банку в досягненні поставлених цілей шляхом всебічної оцінки внутрішніх систем правління ризик-менеджменту й контролю; надання рекомендацій щодо підвищення їх ефективності.

За сьогоднішніх умов внутрішній аудит підконтрольний наглядовій раді банку, що забезпечує його незалежність від конкретних підрозділів, що перевіряються. Це повністю відповідає західній практиці. За внутрішній аудит, як правило, відповідає безпосередньо Голова Ради

директорів. Таке місце в організаційній структурі забезпечує незалежність внутрішнього аудиту від будь-якого члена виконавчого керівництва. Голова служби внутрішнього аудиту може бути також присутнім на окремих засіданнях Правління банку, але з правом лише дорадчого голосу. Одночасно розповсюджена практика, коли Голова служби внутрішнього аудиту є повноправним членом комітету з управління активами й пасивами банку.

Як показують результати анкетування персоналу служб внутрішнього аудиту окремих банків, що на сьогодні лишається ряд недостатньо досліджених аспектів проведенням внутрішнього аудиту в банку та його організації, які потребують подальшого вивчення, серед яких наступні: недостатнє провадження інформаційних технологій в процедури внутрішньобанківського аудиту, потреба постійного навчання та підвищення кваліфікації внутрішніх аудиторів, проблема забезпечення реальної незалежності служби внутрішнього аудиту від вищого виконавчого правління. Також з'ясовано, що сьогодні банки замало уваги приділяють системі контролю за якістю діяльності служб внутрішнього аудиту[2].

Як наслідок можна констатувати, що в системі організації внутрішнього аудиту не вистачає ще одного етапу – розгляд результатів проведеного внутрішнього аудиту та запровадження їх в практику.

Потрібно підкреслити, що аудит, як і будь-яка діяльність, пов'язана з законодавством, вона стандартизується і нормується. Але це стосується переважно зовнішнього аудиту. Для внутрішнього аудиту стандартів ще немає (за винятком нормативних документів НБУ з регламентації внутрішнього аудиту в комерційних банках України), що скорочує поширення передового досвіду в цій сфері діяльності. З іншого боку, відсутність будь – яких обмежень на зміст і форми проведення внутрішнього аудиту заохочує розробку суб'єктами господарювання власних форм реалізації його функцій.

З метою удосконалення організації внутрішнього аудиту в українських комерційних банках можна запропонувати застосовувати у діяльності внутрішніх аудиторів риск-орієнтований підхід, який вимагає:

- удосконалення схеми організації та методики планування роботи СВА і методів аудиторських перевірок;
- змін в процедурах накопичення та зберігання даних, що використовуються для вимірювання рівня ризиків, що приймає банк;
- постійного підвищення кваліфікації аудиторів в області математичної статистики.

Звичайно, така практична реалізація таких заходів вимагає досить значних витрат. У сучасних умовах не всі українські банки можуть здійснити значне збільшення витрат на утримання СВА. Деякі з них навіть намагаються скоротити такі витрати. Практичним способом вирішення цієї

проблеми могло б стати залучення сторонніх експертів до виконання функції внутрішнього аудиту (аутсорсінг). Аутсорсінг досить широко використовується у міжнародній практиці та є економічно вигідним для невеликих банків. Проте застосування таких механізмів в Україні потребує спеціального законодавчого врегулювання.

Оскільки наша держава ще не має достатнього досвіду в цій сфері, потрібно максимально вивчати зарубіжний досвід, щоб потім вдало адаптувати його під власну систему.

Список використаних джерел:

1. Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 20.03.1998 р. № 114.
2. Організація внутрішнього аудиту в комерційних банках України та взаємозв'язок з зовнішніми аудиторами. Інформаційно – аналітична стаття з офіційного сайту НБУ - http://bank.gov.ua/B_syst/Audit1.htm
3. Петрик О. Аудит: законодавчо нормативне регулювання, історичні аспекти та проблеми розвитку в Україні / О. Петрик, В. Кузьмін// Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 9. – С. 63–73.